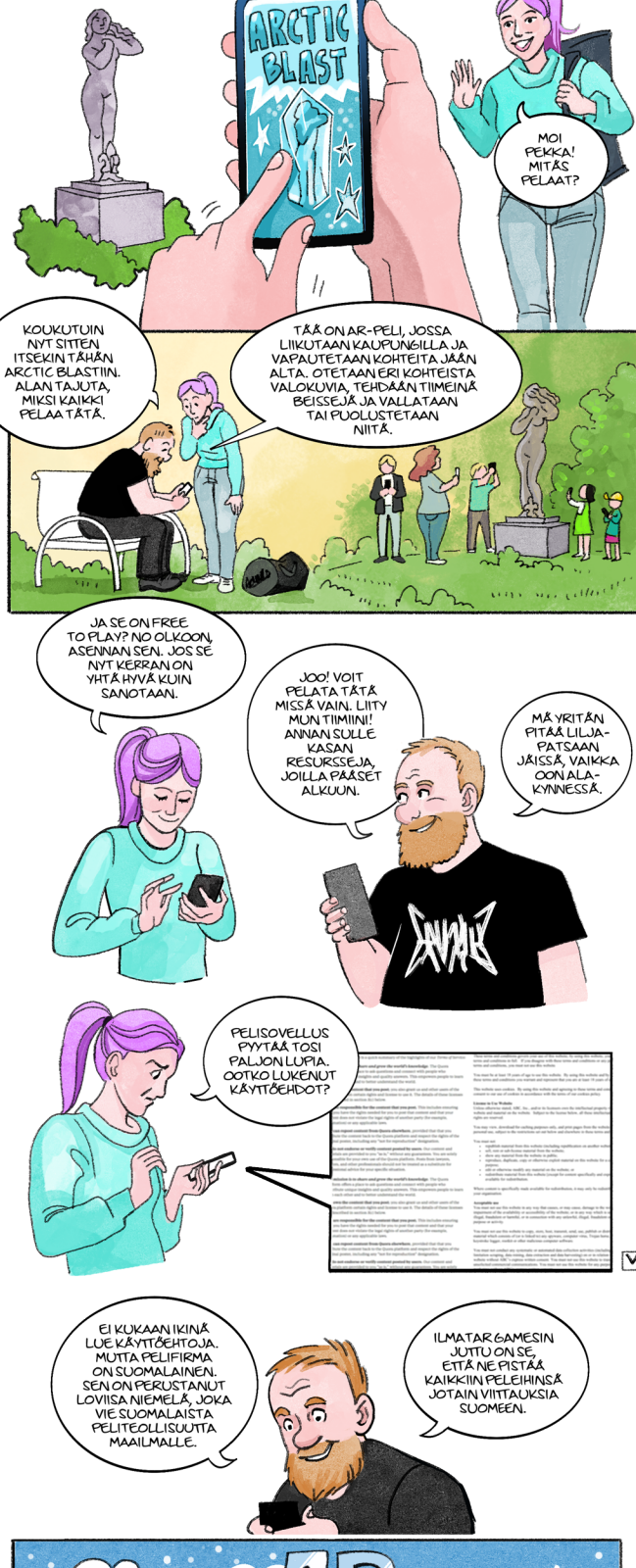

Yrityssostot:

Kiinalaisomisteisen yrityksen hittipeli jakaa suomalaisten tietoja Kiinaan

Pelialan yritysostot ja kansallinen turvallisuus

Useita suomalaisia pelialan yrityksiä on myyty Kiinaan 2010-luvun puolivälistä lähtien. Kattavaa tietokantaa kaikista kaupoista ei ole saatavilla, mutta Business Finlandin mukaan suomalaisella Y-tunnuksella rekisteröidyistä peliyrityksistä yhdeksän on siirtynyt yrityskaupan myötä kokonaan tai osittaiseen kiinalaisomistukseen.¹ Toistaiseksi merkittävin kauppa tehtiin vuonna 2016, kun vuodesta 2013 pääosin japanilaisomistuksessa ollut Supercell myytiin teknologia-alan suuryritykselle Tencentille. Omistusrakenteen muutoksesta huolimatta myydyt peliyritykset ovat lähes aina jatkaneet toimintaansa Suomessa, eikä niiden imago ole selkeästi muuttunut.

Ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annettu laki (172/2012) päivitettiin vuonna 2020.² Lain lähtökohtana on myönteinen suhtautuminen ulkomaalaisomistukseen, ja sen ensisijainen tarkoitus on kerätä tietoa. Jos ”erittäin tärkeän kansallisen edun” kuitenkin katsotaan vaarantuvan, päätösvallan siirtämistä ulkomaisille toimijoille voidaan lakiin nojaten rajoittaa. Käytännössä seurannan piiriin kuuluvat huoltovarmuuden ja maan turvallisuuden kannalta keskeisten alojen yritysostot.³ Peliteollisuus ei sisälly seurattaviin sektoreihin, eikä alan yritysostoihin liittyviä riskejä siksi lakisääteisesti arvioida Suomen valtionhallinnossa. Kuitenkin esimerkiksi Yhdysvalloissa viihteellisiä mobiilisovelluksia valmistavien yritysten ostoja on rajoitettu kansalliseen turvallisuuteen vedoten: vuonna 2019 Yhdysvaltojen ulkomaisten investointien komitea (Committee on Foreign Investment in the United States, CFIUS) perui deittisovellus Grindrin eli ”LGBT-yhteisön Tinderin” myynnin peliyhtiö Beijing Kunlun Techille. Riskinä pidettiin muun muassa Yhdysvaltojen valtionhallinnon virkailijoiden tai armeijan reserviin kuuluvien sotilaiden sijainti-, terveys- ja henkilötietojen vuotamista Kiinaan.⁴ Näitä huolia on erityisesti lisännyt vuonna 2017 voimaan tullut Kiinan uusi tiedustelulaki,⁵ joka velvoittaa kiinalaiset yritykset ja muut organisaatiot tarvittaessa avustamaan valtion tiedustelutoimijoita.

Myös pelisovellukset keräävät usein käyttäjistään monenlaisia tietoja. Lisättyyn todellisuuteen (engl. *augmented reality*, AR) pohjaavat koko perheen *Pokemon Go* (2016) ja varttuneemman väestön *Ingress* (2013) ovat maailmanmaineeseen nousseita mobiilipelejä, jotka edellyttävät sijaintitietojen päälle laittamista sekä lupaa käyttää puhelimen tietoja. Vaikka ihmisten tietoisuus älylaitteiden tietoturvariskeistä on lisääntynyt,⁶ näitä kaupunkitilassa liikkumaan kannustavia AR-pelejä pelataan paljon: Ruotsissa 62 500 ihmistä pelasi helmikuussa 2022 päivittäin *Pokemon Gota* pelkästään iPhoneilla.⁷ AR-mobiilipelit ovat myös selkeästi reservi-ikäisten suosiossa, sillä 71% Gon amerikkalaispelaajista oli 18–50-vuotiaita vuonna 2016.⁸ Suomessa Puolustusvoimilla on selkeät säännöt operaatioturvallisuuden huomioivaan sovellusten käyttöön, mutta harmaalla alueella liikkuminen ei ole tavatonta.⁹

¹ Business Finland, Invest in Finland 2021. Tutkimusryhmän jäsenen hallussa oleva dokumentti Suomessa toimivista kiinalaisomisteisista yrityksistä (tiedot päivitetty 14.12.2021; konkurssiin menneet tai edelleen ulkomaille myydyt yritykset eivät sisälly listaukseen)

² Ks. Laki ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta annetun lain muuttamisesta (682/2020), <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200682>

³ Työ- ja elinkeinoministeriö 2020, ”Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa ulkomaalaisia yrityskauppoja ja toimii EU:n seuranta-asetuksen kansallisena yhteyspisteenä”, <https://tem.fi/yritysostot>

⁴ O'Donnell, Baker & Wang 2019, ”Exclusive: Told U.S. security at risk, Chinese firm seeks to sell Grindr dating app”, *Reuters* 27.3.2019, <https://www.reuters.com/article/us-grindr-m-a-exclusive/exclusive-us-pushes-chinese-owner-of-grindr-to-divest-the-dating-app-sources-idUSKCN1R809L>; Yang & Fontanella-Kahn 2020, ”Grindr sold by Chinese owner after US national security concerns”, *Financial Times* 7.3.2020, <https://www.ft.com/content/a32a740a-5fb3-11ea-8033-fa40a0d65a98>

⁵ Kiinan kansantasavallan kansallinen tiedustelulaki 2017, <http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/201806/483221713dac4f31bda7f9d951108912.shtml>, epävirallinen englanninkielinen käännös saatavilla <https://www.chinalawtranslate.com/en/national-intelligence-law-of-the-p-r-c-2017/>

⁶ Esim. Traficom 2021, ”Viestintäpalvelujen kuluttajatutkimus”, <https://www.traficom.fi/fi/julkaisut/viestintäpalvelujen-kuluttajatutkimus-2021>

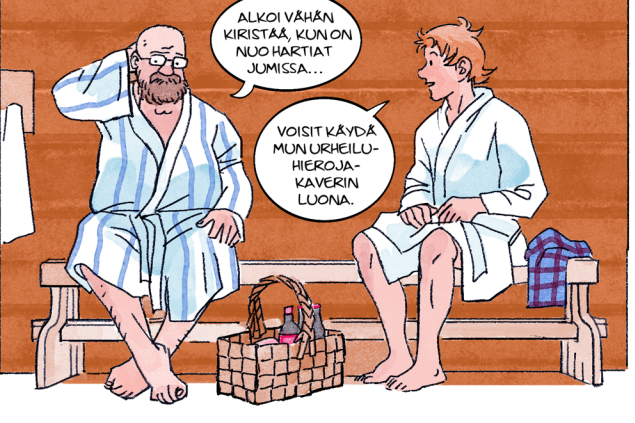
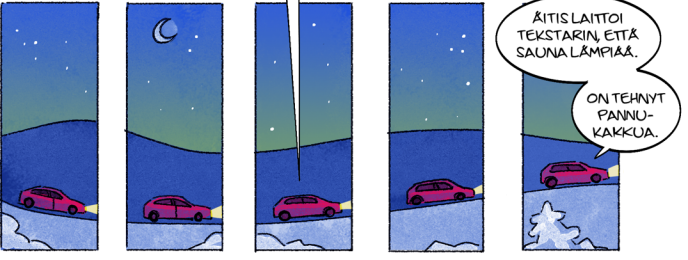
⁷ Statista 2022, ”Number of daily active users (DAU) of Pokémon Go via iPhone in selected countries in February 2022”, <https://www.statista.com/statistics/604551/pokemon-go-daily-active-users-in-europe/>

⁸ Statista 2016, ”Distribution of Pokémon GO users in the United States as of July 2016, by age group”, <https://www.statista.com/statistics/589197/pokemon-go-players-us-age/>

⁹ Ks. esim. Bjurström 2019, ”Suomalaisten varusmiesten hulvaton Disney-teemainen TikTok-video naurattaa ympäri maailmaa – miehet tanssivat tutun lastenohjelman tunnarin tahtiin”, *Yle* 20.11.2019, <https://yle.fi/uutiset/3-11077860>

Uusia kiinalaisinvestointeja Suomessa, Norjassa ja Venäjällä – Huolet arktisten kiinteistöjen kaksikäytöstä kasvavat

Matkailu- ja logistiikka-alan kiinteistökaupat ja kansallinen turvallisuus

Kiinalaisten matkailu- ja logistiikka-alan toimijoiden kiinnostus pohjoismaisia kiinteistöjä (eli maa- tai vesialueita) kohtaan on lisääntynyt viime vuosina, vaikka lukumäärällisesti kiinteistökaupat ovatkin vielä vähäisiä. Erityisesti kansainvälisten yritysostojen myötä huomattavankin kokoisia maa-aloja on siirtynyt kiinalaisomistukseen. Suomessa amerikkalaisen logistiikkakiinteistöyhtiö Logicorin kaupassa (2017) myytiin itse yrityksen lisäksi miljoona neliometriä varastotiloja satamien, lentokenttien ja juna-asemien läheisyydestä China Investment Corporationille.

Ulkomaalaisomistus on globaalin talouden aikakaudella normaali ilmiö. Viime aikoina se on kuitenkin herättänyt huolta kaksikäyttöriskin vuoksi: tilaa/tonttia ja sen rakennuksia voidaan hyödyntää sotilaallisiin tarkoituksiin ilmoitetun käyttötarkoituksen, kuten varastoinnin tai majoitus- ja virkistystoiminnan lisäksi. Kyseeseen tulee esimerkiksi (pakolais)vakoilu ja laitton tiedustelu, paikkatietojen kerääminen, sabotaasin suunnittelu, joukkojen harjoittaminen ja majoittaminen sekä sellaisten rakennelmien tekeminen, joita voi käyttää tihutöihin kriisitilanteessa.¹ Ulkomaalaisomisteinen kiinteistö ei myöskään normaalioloissa ole Suomen viranomaisen määräysvallassa, mikä on ongelmallista ainakin kriittisen infrastruktuurin kohdalla. Erityisesti venäläisomisteisuus on koettu Suomessa riskiksi, ja edellä mainittuja uhkia toteutuikin Airiston Helmen tapauksessa.

Suomen aiemmin hyvin liberaalia kiinteistökauppalainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan. Vuodesta 2020 muiden kuin EU:n tai ETA:n yhteisöjen ja kansalaisten kiinteistökaupat ovat olleet luvanvaraisia. Ne sallitaan, jos kaupan ei arvioida vaikeuttavan ”maanpuolustuksen järjestämistä, alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista eikä rajavalvonnan, rajaturvallisuuden tai huoltovarmuuden varmistamista”.² Lupamenettelyn voi välttää, jos ostajan puoliso on Suomen kansalainen, hänellä on alkuperäisen kotimaansa kansalaisuuden lisäksi – tai sen sijasta – jonkin EU-maan kansalaisuus (niin kutsuttu kultainen passi) tai jos kiinteistö hankitaan asunto-osake kerrallaan. Valtio voi nyt myös käyttää etuosto-oikeutta, jos myytävä kiinteistö sijaitsee 500 metrin päässä Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokselle keskeisistä alueista tai enintään yhden kilometrin päässä kyseisten tahojen ilmailu- ja vesiliikennettä palvelevista kohteista.³ Lokakuun 2022 alkuun mennessä valtio on käyttänyt etuosto-oikeutta kaksi kertaa, kuluvan vuoden toukokuussa Turun saaristossa ja kesäkuussa Rovaniemen lentokentän läheisyydessä sijaitsevien kiinteistöjen myynnissä.⁴ Puolustusministeriön mukaan kiinalaiset ovat tiedustelleet muita ostajia enemmän mahdollisuuksia kiertää seurantaa,⁵ mitä tosin selittää ainakin Kiinan omat käytänteet ja pääoman liikkeen tiukka kontrolli.

Pohjoismaiden pohjoisosat ovat korostuneet kiinalaisista matkailu- ja logistiikka-alan kiinteistösijoituksista käytävässä keskustelussa 2010-luvun alusta lähtien. Kuitenkaan esimerkiksi Pohjois-Islandiin ja Huippuvuorille kaavailtuja luksusekohotelleja tai Kemijärven lentokentän suurkehittämishanketta ei ole voitu toteuttaa, ja tällä hetkellä esimerkiksi Pohjois-Suomessa on vain yksi kiinalaisomisteinen (kertaalleen laajennettu) hotelli. Silti erityisesti matkailualan kiinteistökaupat pohjoisessa ovat jatkossa hyvin mahdollisia, sillä potentiaalisia kohteita on paljon ja paikallishallinnot haluavat kehittää alueitaan ulkomaisella pääomalla. Arktiset elementit myös kiinnostavat kiinalaista matkustavaa keskiluokkaa, ja talviurheilulla on nostetta Kiinassa: maan hallituksen mukaan lähes 346 miljoonaa kiinalaista oli harrastanut talvilajeja lokakuuhun 2021 mennessä. Varsinaisia aktiiviharrastajia arvioidaan olevan noin 50 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä.⁶ Koska talviurheilu on myös yksi Suomen ja Kiinan välisistä kärkihankkeista,⁷ näillä tekijöillä voi olla vaikutusta kiinalaisten kiinteistöinvestointien tulevaan kohdentumiseen. Kuvaava esimerkki urheilutrendien matkailu- ja tapahtuma-alan investointeja ohjaavasta vaikutuksesta on kiinalaisen Wanda Sportsin vuonna 2015 tekemä yrityskauppa: yhtiö osti maailman suurimman triathlon-kisoja järjestävän Ironman-konseptin toiveenaan nostaa lajin suosiota Kiinassa.⁸

¹ Haastattelu Suomen valtionhallinnon edustajan kanssa, Helsinki, 23.3.2022.

² Laki eräiden kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta (470/2019), <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190470>

³ Laki valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla (469/2019), <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190469>.

⁴ Ks. esim. Freyborg, H. 2022, "IS: Valtio päätti käyttää etuosto-oikeutta jo toistamiseen maanpuolustuksellisista syistä", *Helsingin Sanomat* 21.6.2022, <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008900036.html>; Kossila, E. 2022, "Savon Sanomat: Valtio käyttää etuosto-oikeuttaan Turun saaristossa sijaitsevan lomakylän kaupassa – taustalla maanpuolustukselliset syyt", *Yle* 12.5.2022, <https://yle.fi/uutiset/3-12441971>.

⁵ Sallinen, A. 2021, artikkelissa Salovaara, O. "Oikotietä etsimässä", *Suomen Kuvalehti*, 12.2.2021.

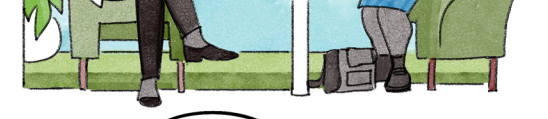
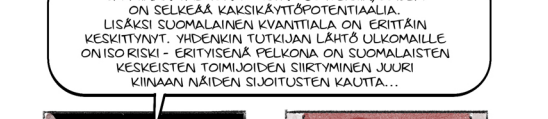
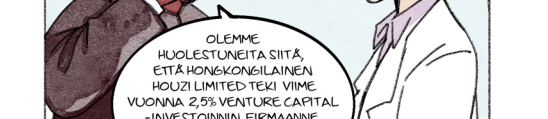
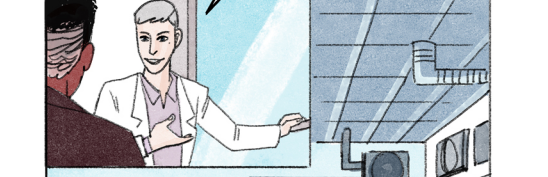
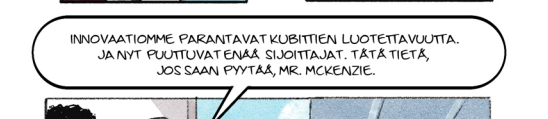
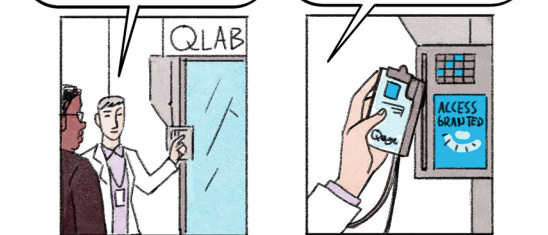
⁶ Kiinan hallitus, 2016, 《冰雪运动发展规划*2016—2025 年》, (Kiinan talviurheilun kehittämissuunnitelma (2016-2025); Li, P. & Liu, W. 2021, "Research on the participation of Chinese sports cultural elite in ice and snow sports", *Front Public Health* 9, <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.820765>.

⁷ Wang, J. 2022, "China's winter sports industry update", *Edustuston raportti*, https://um.fi/edustustojen-raportit/-/asset_publisher/W41AhLdTjdag/content/china-s-winter-sports-industry-update/384951.

⁸ Ironman on sittemmin (2020) myyty amerikkalaiselle yritykselle.

Ulkomaiset investoinnit:

Kvanttiyrittäjä Kiinaan – Tarve investointien tiukemmalle seuloonnalle kasvaa

Kvanttitekнологia ja kansallinen turvallisuus

Kvanttitekнологia on tulevaisuuden teknologia, jonka merkittävyyttä on verrattu internetin keksimiseen. Siihen liittyy turvallisuuspoliittisia näkökulmia: kvanttitekнологian avulla nykyiset salaussjärjestelmät voidaan purkaa, millä olisi merkittävät seuraukset niin pankkisektorilla kuin sotilaallisissakin kysymyksissä.¹

Kvanttitietokoneiden tulevaisuuden laskentateho on selkeästi nykyisiä supertietokoneita parempi, ja niiden avulla voidaan mallintaa hyvin monimutkaisia ilmiöitä. Kvanttitietokoneen voi rakentaa useammalla tavalla. Suomessa pääasiallisesti käytetty tekninen ratkaisu pohjaa suprajohtaviin kubitteihin.² Kvanttitietokoneiden toimintatavasta johtuen kubitit ovat herkkiä ulkoisille häiriöille, ja ongelma yhdessä kubitissa voi johtaa koko laskutoimituksen kaatumiseen. Luotettavuusongelmia korjataan muun muassa virheenkorjausohjelmilla, ja tutkimuksen avulla pyritään löytämään uusia tietokoneiden rakennustapoja, jotka ylläpitäisivät niin kutsuttua kvanttikoherenssia pidempään. Kubittien laadulla onkin suuri merkitys koneiden toimivuudelle, eikä pelkkä koneen koko kuvasta sen suorituskykyä. Esimerkiksi Google ilmoitti vuonna 2017 saavuttaneensa kvanttiheerruuden 72 kubitin tietokoneella, mutta veti ilmoituksensa takaisin ja palasi asiaan vuonna 2019 uudella 53 kubitin kokoisella Sycamore-koneella.³

Kvanttitekнологiasta käydään myös suurvaltakamppailua. Kiina on ollut edelläkävijä kvantttisalauksen alalla, kun taas Yhdysvallat pärjää kvanttilaskennassa ja -havainnoinnissa.⁴ Yhdysvallat suunnittelee parhaillaan lisäävänsä kvanttitekнологiaan liittyvät tuotteet vientirajoituslistalle.⁵ EU-alueella kvanttitekнологiayritykset ovat pienempiä ja alan kehitys on suurvaltoja jäljessä. EU:n kaksikäyttötuotteiden vientiä koskevassa asetuksessa 2021/821 mainitaan muun muassa salauksen purkamiseen tähtäävät ohjelmistot, mutta laajoja rajoituksia kvanttitekнологian viennille ei toistaiseksi ole.⁶ Tutkijayhteisö on ollut huolissaan tutkimuksen blokkiutumuksesta, koska tiedonkulun rajoittaminen hidastaisi koko alan kehitystä. Kvanttialan tutkijoita on globaalisti vähän, ja heistä taistellaan. Osaajapula koskee myös Kiinaa ja Yhdysvaltoja.⁷ Sekä Yhdysvallat että Kiina ovatkin osoittaneet kiinnostusta Suomen kvantttialaa kohtaan: suomalainen kvanttitekнологiaassa hyödynnettäviä suprajohtavia kalvoja valmistava yritys Beneq myytiin Kiinaan vuonna 2018, ja Suomi ja Yhdysvallat allekirjoittivat vuonna 2022 julkilausuman maiden välisen kvanttiyhteistyön tiivistämisestä.⁸

Suomessa on muutamia kvantttialan yrityksiä, ja suomalainen kvanttitutkimuksen keskittymä on Euroopan mittakaavassa merkittävä. Vuonna 2020 VTT ja IQM hankkivat Suomeen kvanttitietokoneen, johon Suomen valtio investoi 20 miljoonaa euroa.⁹ Syksyllä 2022 Aalto-yliopiston, IQM:n ja VTT:n tutkijat esittelivät uuden Unimon-kubitin, joka voi lisätä kvanttilaskennan tarkkuutta.¹⁰

Kvantttiala on korkean teknologian osa-alue, jolle tehdään tulevaisuudessa merkittäviä ulkomaisia pääomasijoituksia (*venture capital* -investointi). Pääomasijoittajat investoivat tyypillisesti innovatiivisiin yrityksiin, joiden kasvupotentiaali on suuri. He tukevat yrityksen tuotekehitystä, osallistuvat hallitustyöhön ja tarjoavat verkostoja siinä vaiheessa, kun yrityksellä ei yleensä vielä ole myyntivoittoja.¹¹ Merkittävien ulkomaisten sijoittajien verkostot voivat tarjota uusia uramahdollisuuksia myös yksittäisille työntekijöille, ja sijoittajat voivat toisaalta pyrkiä hyödyntämään sijoituskohteitaan lahjakkuuksien rekrytointiin erityisesti aloilla, joilla osaajia on globaalisti hyvin vähän.¹²

Kun EU:n ulkopuolelta tulevan ulkomaisen toimijan tekemä sijoitus johtaa alle 10 % omistusosuuteen, Suomen valtio ei lakisääteisesti seulo investointia.¹³ Sen sijaan esimerkiksi Yhdysvalloissa pääomasijoituksien riskejä arvioidaan vuoden 2020 lakimuutosten myötä selkeästi enemmän,¹⁴ ja myös EU:ssa on käyty aiheesta kriittistä keskustelua. Tässäkin kehityskulussa kiinalaissijoitukset ovat toimineet muutosta edistävänä voimana: Kiinan Eurooppaan kohdistuvien pääomasijoituksien kanta on viime vuosina kasvanut – mahdollisesti suoriin investointeihin (yli 10 % omistusosuus) kohdistuvan systemaattisemman seulonnan takia.¹⁵ Suomessa kiinalaisia pääomainvestointeja tehdään vielä verraten vähän,¹⁶ mutta esimerkiksi teknologiayritys Tencent teki vuonna 2020 sijoituksen suomalaiseen kvanttitietokoneiden kehittäjäyritys IQM:ään.¹⁷

-
- ¹ Yunakovsky, S.E., M. Kot, N.O. Pozhar, D. Nabokov, M.A. Kudinov, A. Guglya, E.O. Kiktenko, E. Kolycheva, A. Borisov & Fedorov, A.K. 2021. "Towards security recommendations for public-key infrastructures for production environments in the post-quantum era", *EPJ Quantum Technology* 8(14); Covers, O. & M. Doeland. 2020. "How the financial sector can anticipate the threats of quantum computing to keep payments safe and secure", *Journal of Payments Strategy & Systems* 14(2): 147–156.
- ² Viljanen, M. 2020. "Suurvallat ja -yritykset syytävät nyt miljardeja teknologiaan, jonka ennustetaan mullistavan maailman – Voisiko pienen budjetin Suomi ollakin kisan yllättäjä?", *Helsingin Sanomat* 25.6.2020. <https://www.hs.fi/talous/art-2000006551169.html>.
- ³ Porter, J. 2019. "Google may have just ushered in an era of 'quantum supremacy'", *The Verge* 23.9.2019. <https://www.theverge.com/2019/9/23/20879485/google-quantum-supremacy-qubits-nasa>.
- ⁴ Smith-Goodson, P. & P. Moorhead. n.d. "Quantum USA Vs. Quantum China: The World's Most Important Technology Race", Moor Insights & Strategy. <https://moorinsightsstrategy.com/quantum-usa-vs-quantum-china-the-worlds-most-important-technology-race/>; Howell, S. 2023. "The China-US Quantum Race", *The Diplomat* 13.1.2023. <https://thediplomat.com/2023/01/the-china-us-quantum-race/>.
- ⁵ Edgerton, A., King, I., Martin, E. & Mohsin, S. 2022. "US Eyes Expanding China Tech Ban to Quantum Computing and AI", *Bloomberg* 21.10.2022. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-10-20/us-eyes-expanding-china-tech-ban-to-quantum-computing-and-ai#xj4y7vzkg>; U.S. Department of Commerce. 2021. "Export Controls for Quantum Computers", *Reginfo.gov*. <https://www.reginfo.gov/public/do/eAgendaViewRule?pubId=202104&RIN=0694-AH75>
- ⁶ EU:n asetus 2021/821 koskien kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0821&from=EN>; Emerging Technologies Developments in the Context of Dual-Use Export Controls: Factsheet, https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/september/tradoc_159791.pdf
- ⁷ Viljanen, M. 2020. "Suurvallat ja -yritykset syytävät nyt miljardeja teknologiaan, jonka ennustetaan mullistavan maailman – Voisiko pienen budjetin Suomi ollakin kisan yllättäjä?", *Helsingin Sanomat* 25.6.2020.
- ⁸ Valtioneuvosto. 2020. "Suomi ja Yhdysvallat vahvistavat kvanttialan yhteistyötä", tiedote 6.2.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/suomi-ja-yhdysvallat-vahvistavat-quanttialan-yhteistyota>.
- ⁹ Valtioneuvosto. 2020. "Suomen ensimmäisen kvanttietokoneen rakentaminen alkaa – VTT:n kumppanina suomalainen IQM", tiedote 16.11.2020. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/suomen-ensimmaisen-quanttietokoneen-rakentaminen-alkaa-vtt-n-kumppanina-suomalainen-iqm>.
- ¹⁰ Möttönen, M. 2020. "Uusi ihmekubitti voi mullistaa kaupallisten kvanttietokoneiden kehityksen", *Aalto* 15.11.2022. <https://www.aalto.fi/fi/uutiset/uusi-ihmekubitti-voi-mullistaa-kaupallisten-quanttietokoneiden-kehityksen>; ks. myös Hyyppä, E., Kundu, S., Chan, C.F. *et al* 2022. "Unimon qubit". *Nat Commun* 13, 6895.
- ¹¹ Pääomasijoittajat ry. 2018. "Näin haet pääomasijoitusta – opas yrittäjälle", s. 6–9. <https://paaomasijoittajat.fi/wp-content/uploads/2018/02/Nain-haet-paaomasijoitusta-opas-yrittajalle.pdf>.
- ¹² Cf. Cyranoski, D. 2018. "China enters the Battle for AI Talent", *Nature* 15.1.2018. <https://www.nature.com/articles/d41586-018-00604-6>.
- ¹³ Laki ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta 13.4.2012/172 § 2. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120172>.
- ¹⁴ Ks. H.R.5841 - Foreign Investment Risk Review Modernization Act of 2018. <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/5841/text>.
- ¹⁵ Kratz, A., Zenglein, M.J., Sebastian, G., & Witzke, M. 2022. "Chinese FDI in Europe 2021 Update", *Merics Report*, s. 13. <https://rhg.com/wp-content/uploads/2022/04/MERICS-Rhodium-Group-COFDI-Update-2022-2.pdf>.
- ¹⁶ Sähköpostikommunikaatio Pääomasijoittajat ry:n kanssa, 19.12.2022.
- ¹⁷ IQM. 2020. "Finnish quantum computing firm IQM raises \$46 million". <https://meetiqm.com/articles/news/finnish-quantum-computing-firm-iqm-raises-46-million/>.